

החלטת ועדת האתיקה בקובלנות נגד חה"כ אורן חזן

מיום כ' בכסלו התשע"ו - 2 בדצמבר 2015

הקובלנות

ועדת האתיקה קיבלה מספר קובלנות מחברי כנסת מסיעות שונות, מארגונים ואזרחים, נגד חה"כ אורן חזן, כמפורט להלן:

א. קובלנות בשל התנהלותו בעניין אופן הצבעתה של חה"כ אלהרר על חוק התקציב

1. **חה"כ קארין אלהרר** כתבה בקובלנתה כי ביום 18.11.2015 בעת ההצבעות על חוק התקציב נדרשו חברי הכנסת להצביע מעל 400 פעמים בהצבעות שנמשכו ברצף לאורך שעות רבות, והדבר התברר כמשימה פיסית קשה במיוחד עבורה. מסיבה זו, ביקשה בשלב מסוים מחה"כ עיסאוי פריג', היושב לצידה, להצביע עבורה. לדבריה, חה"כ חזן "השתלח בחה"כ פריג', ביו"ר הכנסת ובי, תוך האשמות כבודות של הצבעות כפולות ... מבלי לברר או לשאול אודות העניין. לא זאת בלבד... כמעט שבוע לאחר ההצבעות, ממשיך חה"כ חזן בהשתלחותיו מעל דוכן הכנסת. זאת ועוד, במהלך ההצבעות על חוק השוויון בנטל התעמר בי חה"כ חזן בשואלו האם הפעם איני עייפה מדי ולא נזקקת לעזרתו של חה"כ פריג'."
 - חה"כ אלהרר טוענת כי "מעשיו של חה"כ חזן מעבירים מסר פוגעני במיוחד לאנשים עם מוגבלויות באשר הם, אשר רואים כיצד אפילו בכנסת ישראל אין התחשבות אנושית בסיסית במצבם של אנשים עם מוגבלויות."
 - בסיום מכתבה מציינת חה"כ אלהרר כי במעשיו של חה"כ חזן יש פגיעה קשה בכבוד הכנסת כולה, וכי "עשרות חברי כנסת הביעו בפניי את התנצלותם הכנה על התנהגות שכזו במשכן."
2. **חה"כ עיסאוי פריג'** ביקש שוועדת האתיקה תדון במעשיו של חה"כ חזן "ותגזור עליו עונש ברור ומרתיע" לאחר שלעג לחה"כ אלהרר.
3. **חברי הכנסת אילן גילאון, עפר שלח ומיקי רוזנטל** הגישו קובלנה משותפת כחברים בשדולה לזכויות אנשים עם מוגבלויות, שלפיה במהלך ההצבעות על חוק שירות ביטחון ביום 23.11.2015 "לעג חה"כ חזן לחה"כ אלהרר בשל הקושי שחוותה להצביע בליד ההצבעות על תקציב המדינה, ושאל אם גם הערב היא נזקקת לסיוע. אופי חילופי הדברים היה פוגעני ומזלזל, בכבודה של חה"כ אלהרר ובכבודה של הכנסת."
 - לדברי הקובלים, "זוהי חציית קו אדום ביחס לאנשים עם מוגבלויות" ועל כן על ועדת האתיקה להטיל סנקציות נגד חה"כ חזן.

4. **חה"כ נחמן שי** התייחס לכך שחה"כ חזן "עלב לכאורה בחה"כ אלהרר בשתי הזדמנויות" וטען כי לא מקובל עליו שמצבה יוביל לפגיעה בה ובתפקודה כחברת כנסת.

יצוין כי גם חה"כ רועי פולקמן הגיש קובלנה באותו נושא אך הודיע כי הוא חוזר בו לאחר התנצלותו הפומבית של חה"כ חזן.

5. **נציגי ארגונים העוסקים בשמירה על זכויותיהם של אנשים עם מוגבלויות** (המרכז לעיוור, בזכות, ידיד ועוד), כתבו כי הם פונים "לאור הזעזוע והבושה שאנו חשים לאור התנהלותו של חה"כ אורן חזן כלפי חה"כ אלהרר וזאת בשל מוגבלותה..." ;
תנועת אומ"ץ כתבה כי "חה"כ חזן התבטא בצורה מעליבה... כלפי חה"כ אלהרר תוך שימוש ציני בנכותה הקשה."

ב. קובלנות בקשר לאירועים אחרים ולהתבטאויות פוגעניות נוספות של חה"כ חזן:

6. **חה"כ חנין זועבי** כתבה לוועדה כי חה"כ חזן "מתנהג בהזדמנויות שונות וחוזרות באופן גס רוח, משפיל ופוגע. מדובר בסדרה של כ-5 אירועים שהתרחשו במהלך החודשים האחרונים." לדבריה, "בהתחלה חשבתי לנכון להתעלם, בתקווה שהוא יבין לבד שהתנהגותו כלפיי איננה ראויה ואף לא שווה התייחסות. לצערי הוא לא חדל מאותה התנהלות נלוזה ועל כן תלונתי זו. התבטאויותיו כאשר הוא מזהה אותי, במסדרונות הכנסת, בכניסה למליאה ובכניסה לקפיטריה הנן מתחת לכל רמה, עד אשר אני מרגישה עלבון מעצם העובדה שאני מלינה נגדו. להלן מס' משפטים לדוגמה:
"איכס", "בא לי להקיא ממך", "את גורמת לי להרגיש רע", "חלאת אדם", "שונא אותך", "זוועה", "נגעל ממך", "למה אני צריך לראות אותך", "עכשיו אני צריך לסבול כל היום בגלל שראיתי את הפנים שלך", ועוד משפטים באותה רמה. יש לציין שחה"כ חזן עושה זאת תמיד בנוכחות אחרים (חברי כנסת, שומרים ועובדי כנסת אחרים), ללא כל בושה..."

7. **חה"כ עאידה תומא-סלימאן** הגישה קובלנה שלפיה בישיבת ועדת הכספים שהתקיימה בשעות הלילה של ה-18.11.2015, חה"כ חזן "התחיל להפריע ולא נתן לי לדבר... והשתמש במילים פוגעניות ובוטות... לאחר שביקשתי ממנו לשתוק הוא השיב "את צריכה לשטוף את הפה באקונומיקה"."

עוד ציינה חה"כ תומא-סלימאן בקובלנתה כי "כל פעם שאני עולה לנאום במליאת הכנסת חה"כ חזן לא חוסך בהערות הביניים שלו ולא מפסיק להפריע לי במכוון ופונה אלי תוך כדי הסתה. חה"כ חזן השתמש באלימות מילולית כלפיי וזו היא צורת התנהגותו במליאת הכנסת כמעט בכל דיון..."

8. **חה"כ מיקי רוזנטל** כתב לוועדה כי בישיבת ועדת הכספים ביום 8.11.2015 "קרא לעברי חבר הכנסת אורן חזן "מושחת" ואף הוסיף וכינה אותי "המושחת ביותר בכנסת." בהמשך הדיון, כאשר ביקשתי מח"כ חזן להסביר מדוע כינה אותי כך ואף לחשוף את הפרטים שבגינם ייחס לי את האמור לעיל, הוא טען שיש בידיו מידע על "חשיפה גדולה נגדי" כדבריו, אך סרב למסור פרטים או להציג ראיות התומכות בטענתו החמורה. דברים אלה של חה"כ חזן הינם בלתי מבוססים ולטעמי מהווים לשון הרע ופגיעה בכבוד הכנסת... אני מבקש להתייחס בחומרה למקרה הנ"ל לאור העובדה שמדובר בהתנהלות מבישה חוזרת מצד חה"כ אורן חזן כלפי חברי כנסת אחרים."

תגובת חה"כ אורן חזן לקובלנות

9. לבקשתו הופיע חה"כ חזן בפני הוועדה וטען בפירוט את טענותיו בקשר לכל אחת מהקובלנות וגם צרף מסמכים בכתב.

אשר לקובלנות הנוגעות להתייחסותו להצבעתה של חה"כ אלהרר על חוק התקציב, טען חה"כ חזן כי לא עלב בחה"כ אלהרר וכלל לא פנה אליה, אלא פרסם בטוויטר סרטון (שפרסם קודם לכן בטוויטר עיתונאי שישב ביצע העיתונאים ובו רואים את חה"כ פריגי מצביע בלוח ההצבעה של חה"כ אלהרר) ובו קריאה ליו"ר הכנסת לבדוק את אופן ההצבעה שנגלה בצילום. עוד הוסיף כי בתגובה לפרסום זה, ומבלי שנאמרה על ידו מילה נגד חה"כ אלהרר, נאמרו לו במליאה דברים קשים ביותר ע"י חה"כ אלהרר ("אפס", "זבל", "תמות"), וכי על אף שכאמור הוא לא התכוון לפגוע בה או בציבור הנכים, הוא התנצל במספר הזדמנויות, לרבות במליאת הכנסת, על כך שנפגעה מפרסום הסרטון. בנוסף טען חה"כ חזן כי מאז האירועים נאמרים כלפיו דברים קשים ביותר בכנסת ומחוצה לה כאשר לגישתו הוא בסך-הכול רצה שנושא ההצבעות ייבדק.

אשר לקובלנה של חה"כ זועבי זועבי מכחיש חה"כ חזן חלק מההתבטאויות שיוחסו לו על ידה, וביחס לאחרות טוען כי אלה נאמרו בתגובה להתנהלות פוגענית מצידה של חה"כ זועבי, דוגמת ההשוואה שיצרה בין המתרחש בישראל לליל הבדולח.

ביחס לקובלנה של חה"כ תומא-סלימאן אמר חה"כ חזן כי לדבריו כלפיה קדמו אמירות לא פחות קשות מצידה כלפיו, וכי הוא רק הגיב לאותן אמירות באותו מטבע.

אשר לקובלנה של חה"כ מיקי רוזנטל ציין חה"כ חזן כי גם במקרה זה דבריו נאמרו רק

לאחר שחה"כ רוזנטל התגרה בו והשמיצו כמה פעמים. כמו כן, טען חה"כ חזן כי הביטוי "מושחת" בו השתמש אינו ביטוי קיצוני שלא נשמע כמותו בכנסת.

באופן כללי ביקש חה"כ חזן למחות על מה שהוא מכנה "מוסר כפול", לפיו עלבונות אישיים וקשים המוטחים כלפיו חדשות לבקרים במשך חודשים ארוכים מתקבלים בסלחנות, בעוד שהתבטאויות שלו מטופלות באופן מחמיר.

החלטת ועדת האתיקה

10. לאחר שעיינה בקובלנות השונות ושמעה את טיעוניו של חה"כ חזן הגיעה ועדת האתיקה למסקנה כי התנהגותו במקרים המתוארים בקובלנות עולה כדי התנהגות שיש בה פגיעה חמורה בכבוד הכנסת, בתדמיתה הציבורית ובכבודם של חבריה.

דרך הפעולה שבה בחר חה"כ חזן לעסוק בסוגיית אופן הצבעתה של חה"כ אלהרר בליל ההצבעות על התקציב ובימים שלאחר מכן, בהם המשיך להקניט את חה"כ פריגי על כך שסייע לחה"כ אלהרר לבקשתה, וחוסר הרגישות שהפגין בסוגיה זו, גם אם מקבלים את דבריו לפיהם לא היתה לו כוונה לפגוע בחה"כ אלהרר או ללעוג לנכותה, הביאה לפגיעה ברורה בה ובציבור הנכים בישראל בכלל. לו היה חה"כ חזן בוחר לברר את סוגיית ההצבעה באופן ענייני היה עליו לפנות לגורמים המוסמכים בכנסת ולא לפרסם ברבים את הסרטון, שפרסומו התפרש אצל חה"כ אלהרר ובציבור כנסיון ללעוג לה ולנכותה.

בהקשר זה יצוין כי החלטה זו אינה עוסקת בסוגיית ההצבעה עצמה, וכי בעניין זה פנה חה"כ חזן, מספר ימים לאחר המהומה שעורר, ליועץ המשפטי לכנסת, אשר ישיב לו ישירות בעניין זה.

11. אשר לקובלנות הנוספות, אלה מעידות כי חה"כ חזן נוקט באופן שיטתי כלפי חברות וחברי כנסת שונים בהתבטאויות בשפה נמוכה ופוגענית, בהשתלחות אישית ולעתים אף בלשון איומים. כזכור, כבר לפני כמה חודשים דנה הוועדה במקרה חמור שבו חה"כ חזן פגע בדבריו במליאת הכנסת בסגן השר יצחק כהן, כאשר באותו מקרה הסתפקה הוועדה בהודעה אישית שמסר במליאה ובה הצר על הדברים, אולם נראה כי חה"כ חזן לא הפנים את חובתו לנהוג בעמיתיו, גם אם אינו מסכים עם עמדותיהם הפוליטיות, באופן הגון ומכבד.

12. ועדת האתיקה עמדה בעבר על ההבחנה שבין התבטאויות פוליטיות של חברי הכנסת,

עליהן היא מגינה גם כשהן קיצוניות ומקוממות, לבין התבטאויות "שיש בהן כדי ניבול פה, השמצה, הכפשה וביזוי של יחידים וציבורים", אשר הוועדה סברה כי הן "פוגעות פגיעה של ממש במעמדה של הכנסת ובכבודה, ומדרדרות את השיח הציבורי בישראל" וכי ראוי לטפל בהן בחומרה (החלטה מס' 2/19 מיום 2.7.2013).

גם בכנסת הנוכחית חזרה הוועדה על עמדה זו ואף הזהירה כי "לא תהיה סובלנית להתבטאויות שיש בהן כדי ניבול פה, השמצה, הכפשה וביזוי של יחידים וציבורים", וכי מכאן ואילך היא תחמיר בסנקציות שתטיל, "עד כדי הרחקה משיבות הכנסת", אם תסבור כי מדובר "בהתבטאויות המביאות לזילות של הדיון, לפגיעה אישית בחברי הכנסת ולפגיעה חמורה בכבודה של הכנסת." (החלטה מס' 2/20 מיום 20.7.2015).

13. בנסיבות אלה, ונוכח ההחלטות שהוזכרו לעיל, סבורה הוועדה כי חה"כ חזן הפר את כלל 2 לכללי האתיקה המחייב את חברי הכנסת לשמור על כבוד הכנסת וכבוד חבריה ולנהוג בדרך ההולמת את מעמדם.

הוועדה סבורה כי לאור העובדה שאין מדובר במעידה חד פעמית או בפליטת פה חריגה, אלא במספר רב של מקרים בהם חה"כ חזן מתנהל ומתבטא באופן ובסגנון שאין לקבלם, ולאור הנזק שגורמת התנהגותו, כפי שמשקפת בקובלנות, לתדמיתה של הכנסת, מן הראוי להחמיר בסנקציה שתוטל עליו. לפיכך החליטה ועדת האתיקה, בתוקף סמכותה לפי סעיף 13(ד)(4) לחוק החסינות, **להטיל על חה"כ אורן חזן הרחקה משיבות מליאת הכנסת ומשיבות ועדות הכנסת לתקופה של ארבעה שבועות**, מיום חמישי 3 בדצמבר 2015 עד יום חמישי 31 בדצמבר 2015. יובהר כי חה"כ חזן יהיה רשאי להיכנס למליאה ולוועדות לצורך הצבעה בלבד.

ההחלטה תונח על שולחן הכנסת.

חה"כ יצחק וקנין
יושב ראש ועדת האתיקה